

Hälsö- och sjukvårdsförvaltningen
Vårdupdrag Västmanland

2025-05-26

Handläggare: Maria Martinsson

Till:

Samtliga verksamhetschefer inom primärvården i Västmanland
Vårdvalsrådet

INFORMATION FRÅN VÅRDUPPDRAG - NR 3/25

Nulägesbeskrivning ST i Allmänmedicin i Region Västmanland maj 2025

Söktrycket på ST i Allmänmedicin har varit högt de senaste två åren. Antalet ST-läkare i Allmänmedicin har ökat kraftigt.

Region Västmanland införde ett max tak på 89 ST-läkare i Allmänmedicin under åren 2018–2022. Beslutet var en följd av mycket begränsade sidotjänstgöringsplatser på obligatoriska tjänstgöringsställen såsom Kvinnokliniken, Barnkliniken och Vuxenpsykiatri. Tack vare stöd från ledningen och ett gott samarbete med studierektorer på klinikerna har antalet sidotjänstgöringsplatserna utökats från och med 2023. Fler sommarplaceringar på Barnkliniken och Kvinnokliniken har varit en avgörande faktor i frågan. Längd och innehåll på några sidotjänstgöringar justerades. Ovanstående åtgärder har lett till ökat engagemang för rekrytering bland länet vårdcentraler.

Dimensionering

Dimensionering och fördelning av Vårdvalsfinansiering utgår från en grundprincip där vårdcentralen kan beviljas finansiering för en ST och/eller BT-ST per 2 000 listade patienter. Dispens för extra ST-läkare har tidigare beviljats tack vare att Vårdupdrag kunde erbjuda samtliga sökanden finansiering och randningsplatser inom rimlig tid. Tabellen nedan visar ST-rekryteringen sedan 2016 inklusive beräkningar fram till årsskiftet 2025/2026

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
C: a antal ST läkare 1/1	66	77	81	77	75	82	85	87	101	122
Ny anställda	13	18	15	16	23	19	21	29	39	30
Färdiga Specialister	11	9	11	7	8	11	11	11	8	20
Slutat eller bytt specialitet	Uppgift saknas	Uppgift saknas	8	11	8	5	8	4	10	4
C: a antal ST läkare 31/12	68	86	77	75	82	85	87	101	122	128

I skrivande stund finansierar Vårdupdrag 125 ST-läkare samt har sedan jan 2025 finansierat 5 pre BT-ST varv 2 fortlöper fortfarande. Ca 12 nya ST-läkare har börjat sedan den 1 januari 2025. Flera nya ST-läkare är på väg in under våren-sommaren 2025.

Den rejäla ökningen av antalet ST-läkare under 2024 har lett till ett stort budgetunderskott trots tillskott av stadsbidrag.

Sidotjänstgöring/randning

Tillgången till randningsplaster matchar inte heller den fortsatta stora efterfrågan trots flera satsningar 2023–2024. Trängselsituationen omfattar flera obligatoriska och valfria randningar. Vårduppdrag erbjuder sedan många år möjlighet för tjänstgöring utanför Västmanland i upp till 5 månader. Sidotjänstgöring på Kvinnokliniken, Barnkliniken och Vuxenpsykiatrien är dock tyvärr en flaskhals i de flesta regioner i landet.

ST-enheten har pågående dialog med flera kliniker.

Några förslag har presenterats för klinikerna:

- Att erbjuda fler sommarplaceringar under förutsättningen att klinikerna kan erbjuda adekvat handledning.
- Tandemmottagningar, dvs två ST-läkare delar samma patientmottagning.
- Tjänstgöring under handledning på specialistmottagning i andra orter i Västmanland om möjligt
- Lottning till vissa valfria sidotjänstgöringar som ÖNH, Hud och Neurologi. ST-enheten i Allmänmedicin ordnar utbildningar och kurser inom dessa kompetensområden som ett komplement till förkortad eller utebliven valfri randning. Sådana utbildningar förutsätter medverkan från specialistklinikerna i Västmanland för att belysa områden som ansvarsfördelningen och samverkan mellan primärvården och specialiserad vård i Västmanland.

Åtgärder för att undgå nytt tak för antalet ST-läkare

För den långsiktiga kompetensförsörjningen vore det ytterst olyckligt om vi skulle behöva införa ett nytt maxtak för ST-läkare inom Allmänmedicin. I väntan på utökning av sidotjänstgöringsplatser och budget kommer vi därför att tillämpa följande principer under en tid framåt:

- Dispens för extra ST-läkare på vårdcentraler i Västerås beviljas inte under resten 2025 och eventuellt inte heller under våren 2026.
- Rekrytering av nya ST till vårdcentraler belägna utanför Västerås är en välkänd utmaning. Vårduppdrag undviker begränsning av finansiering av nya ST på vårdcentraler utanför Västerås som hittar lämpliga kandidater. Att ha för få ST-läkare på en vårdcentral kan utgöra en riskfaktor för vantrivsel och byte av vårdcentral. Vårduppdrag värnar om uppbyggnad av en god utbildningsmiljö som innebär att stärka befintlig gemenskap för ST-läkare utanför Västerås. Att ha en grupp utbildningsläkare på en vårdcentral kan locka AT-läkare och läkarstudenter att söka ST utanför Västerås.
- En lösning för att undvika begränsning av ST utanför Västerås är att erbjuda förlängd finansiering av ST utanför Västerås när obligatoriska sidotjänstgöringar inte kan garanteras inom stipulerad tid. Det förutsätter på förhand samtycke av sökande utbildningsläkare och verksamhetschef på vårdcentral.
- Byte från vårdcentral utanför Västerås till vårdcentral i Västerås godkänns inte första utbildningsåret av ST om inga starka skäl föreligger. Detta för att undvika

Datum

2017-02-01

att skapa snabbspår för sökanden som inte ämnar att fortsätta arbeta i landsbygden.

Tips för att hantera begränsningarna

Vårdcentraler som har möjlighet att finansiera vikariat på ST-villkor i upp till 6 månader rekommenderas att fortsätta att erbjuda det i väntan på ett få vårdvalsfinansiering. Det är ett sätt att knyta lämpliga sökanden till ST till sin vårdcentral.

Vikariat på ST-villkor innebär bl a möjlighet att delta på ST-seminarier och till studietid. Tjänstgöringen ska ske under handledning och utgå från gällande målskrivning efter upprättande av individuell utbildningsplan (IUP). Upprättande av IUP kan med fördel ske på Startseminarium för nya ST-läkare i Allmänmedicin även om man formellt inte har börjat sin ST.

Med vänlig hälsning

Maria Martinsson
verksamhetschef Vårduppdrag Västmanland